

**CSONGRÁD MEGYEI
KORMÁNYHIVATAL**

Ügyiratszám: CSZ/01/6629-22/2016.

KTFO-azonosító: 109806-2-21/2016.

Ügyintéző: dr. Ruzsáli Pál

Dr. Hegedűs Márta

Balatonyi Zsolt

Nagy Anetta

Mészáros Patrícia

Miklós Tímea

Molnár Zsolt

Tel.: +36 (62) 681-668

Tárgy: Körös-Maros Nemzeti Park
Igazgatóság, „Pannon szikes sztyeppek és
mocsarak helyreállítása a Csanádi-pusztán”

c. projekt, előzetes vizsgálat

Hiv.szám: -

Melléklet: -

H A T Á R O Z A T

A **Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság** (5540 Szarvas, Anna-liget 1.; KÜJ: 100 138 531) képviselőjében a GREEN GRAVEL Mérnökiroda Kft. (6753 Szeged, Fiume u. 4.) által 2016. április 29-én – a „Pannon szikes sztyeppek és mocsarak helyreállítása a Csanádi-pusztán” c. projekt „Vizes élőhelyek rehabilitációja szabályozott vízvisszatartás megvalósításával Királyhegyes-pusztán” c. alprojekt tárgyában – benyújtott előzetes vizsgálati dokumentáció alapján megállapítom, hogy a tervezett tevékenység, mely a 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet 3. sz. mellékletének 3. c) pontja szerint minősül, (Mezőgazdasági és egyéb nem belterületi vízrendezés védett természeti területen, Natura 2000 területen, barlang védőövezetén méretmegkötés nélkül) **nem okoz jelentős környezeti hatást, ezért a tevékenység megkezdéséhez nem kell környezetvédelmi hatásvizsgálatot végezni.**

A 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet 5. § (2) bekezdés ac) pontja alapján, a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény 66. § (1) bekezdés e) pontja szerint, a tevékenységet csak a létesítmények kialakítását, megépítését követően a szükséges **vízjogi létesítési és üzemeltetési engedélyk birtokában kezdheti meg.**

Szakkérdés vizsgálata:

1. *környezet-egészségügyi szakkérdésben, így különösen a környezet- és település-egészségügyre, az egészségkárosító kockázatok és esetleges hatások felmérésére, a felszín alatti vizek minőségét, egészségkárosítás nélküli fogyaszthatóságát, felhasználhatóságát befolyásoló körülmények, tényezők vizsgálatára, lakott területtől (lakóépülettől) számított védőtávolságok véleményezésére, a talajjal, a szennyvizekkel, veszélyes hulladékokkal kapcsolatos közegészségügyi követelmények érvényesítésére, az emberi használatra szolgáló felszíni vizek védelmére kiterjedően:*

- A tevékenységet úgy kell végezni, hogy az sem emberi, sem pedig környezeti ártalmat ne okozzon, illetve a lehető legkisebb mértékű környezetterhelést valamint környezet-egészségügyi kockázatot idézzen elő.
- A kivitelezési munkálatok során az előírások szerinti zajterhelési határértékeket be kell tartani a beruházási területek környezetében élők és tartózkodók egészségének megóvása érdekében.

Postacím: Csongrád Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főosztály

☒ 6721 Szeged, Felső-Tisza part 17. 6701 Szeged, Pf. 1048.

☎ +36 (62) 681-681

🌐 www.csmkh.hu

✉ titkarsag@ktf.csmkh.hu

- A megvalósítás időszakában a levegőterhelési szintre vonatkozó egészségügyi határértékek betartása szükséges.
 - Az egészségkárosító kockázatok csökkentésének érdekében az esetlegesen keletkező veszélyes hulladékok gyűjtése során a közegészségügyi követelményeket maradéktalanul be kell tartani.
2. *növény- és talajvédelmi szakkérdésben, így különösen a termőföldre gyakorolt hatások vizsgálata:*
- az engedélyezéshez hozzájárulunk, nyilatkozatunkat kikötés nélkül megadjuk.
3. *örökségvédelmi szakkérdésben, így különösen kulturális örökség (nyilvántartott műemléki értékek, műemlékek, műemléki területek védelme, nyilvántartott régészeti lelőhelyek, védetté nyilvánított régészeti lelőhelyek, régészeti védőövezetek) védelmére kiterjedően:*
- Amennyiben a tárgyi beruházáshoz kapcsolódó földmunkák során régészeti emlék, lelet vagy annak tűnő tárgy kerül elő a régészeti örökség védelme érdekében a jegyző útján a Forster Gyula Nemzeti Örökségvédelmi és Vagyongazdálkodási Központot értesíteni. A tevékenység szüneteltetése mellett a helyszín és a leletek felelős őrzés szabályai szerint megőrzéséről a feltáráshoz jogosult intézmény (Móra Ferenc Múzeum) intézkedéséig gondoskodni. A bejelentési kötelezettség elmulasztása örökségvédelmi bírság kiszabását vonja maga után.
4. *a termőföld mennyiségi védelmének követelményeinek vizsgálata:*
- Amennyiben a Királyhegyes külterület 0138/3 helyrajzi számon megépítendő műtárgy, vagy a Királyhegyes külterület 0138/1 helyrajzi számú ingatlanon esetlegesen megépítendő műtárgy megvalósítása, azok megközelítése, vagy a helyszíni munkálatok során termőföld időleges vagy végleges más célú hasznosítására kerül sor, a termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény vonatkozó rendelkezései alapján a kivitelezés csak az erre vonatkozó földvédelmi eljárás jogerős lezárása után, termőföld más célú hasznosításának engedélyezésére vonatkozó jogerős engedély birtokában kezdhető meg.

Szakhatósági állásfoglalás:

A Csongrád Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság Igazgató-helyettesi Szervezet Katasztrófavédelmi Hatósági Osztályának 35600/3696-1/2016.ált. számú szakhatósági állásfoglalása:

„A Csongrád Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főosztály (6721 Szeged, Felső-Tisza part 17.) a Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság (5540 Szarvas, Anna liget 1.) megbízásából eljáró Greem Gravel Kft. (6753 Szeged, Fiume u. 4.) kérelmére a Pannon szikes sztyeppek és mocsarak helyreállítása a Csanádipusztán c. projekt, Vizes élőhelyek rehabilitációja szabályozott vízvisszatartás megvalósításával Királyhegyes-pusztá c. alprojekt tárgyában megküldött CSZ/01/6629-5/2016. számú szakhatósági megkeresésre az alábbi szakhatósági állásfoglalást adom.

Az előzetes vizsgálati eljárást lezáró határozat kiadásához

az alábbi feltétellel hozzájárulok:

Előírás, feltétel:

1. A létesítmény kialakítása és üzemeltetése a felszíni-, illetve a felszín alatti víz veszélyeztetését kizáró módon végezhető.
2. A tevékenységgel és kivitelezéssel nem okozhatják a felszín alatti víz szennyezése szembeni védelméhez szükséges határértékekről és a szennyezések méréséről szóló jogszabályban meghatározott (B) szennyezettségi határértéknél kedvezőtlenebb állapotot a felszín alatti vízben.
3. A kivitelezés és a tevékenység végzése során szennyező anyag, illetve lebomlása esetén ilyen anyagok keletkezéséhez vezető anyagok használata, illetve elhelyezése csak környezetvédelmi megelőző intézkedéssel és műszaki védelemmel folytatható.
4. A vizilétesítmények kialakítása csak érvényes vízjogi létesítési engedély birtokában, azok üzemeltetése kizárólag érvényes vízjogi üzemeltetési engedéllyel történhet.

Megállapítom továbbá, hogy a tevékenység vízvédelmi, vízgazdálkodási szempontból nem jelent olyan hatást, amely miatt környezeti hatásvizsgálati eljárás lefolytatása válna szükségessé.

Jelen szakhatósági állásfoglalás más jogszabályi kötelezettség alól nem mentesít.

A szakhatósági állásfoglalással szemben jogorvoslattal élni a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. tv. (Ket.) 44.§ (9) bekezdése alapján csak az I. fokú határozat, illetve az I. fokú eljárást megszüntető végzés ellen benyújtott fellebbezésben lehet.”

A határozat ellen a közléstől számított 15 napon belül az Országos Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főfelügyelőséghez címzett, de a Csongrád Megyei Kormányhivatalhoz, mint elsőfokú környezetvédelmi és természetvédelmi hatósághoz két példányban benyújtandó fellebbezésnek van helye.

A jogorvoslati eljárás díja – a jogszabályban meghatározott esetek kivételével – a befizetett szolgáltatási díjtétel 50 %-a, azaz 125 000 Ft, amelyet a Csongrád Megyei Kormányhivatal 10028007-00335663-00000000 előirányzat-felhasználási számú számlájára kell átutalni, és a díj megfizetését igazoló bizonylatot vagy annak másolatát hatóságunk részére megküldeni. A befizetési bizonylat közlemény rovatába kérem feltüntetni jelen határozat számát.

A kérelmező az eljárás 250 000 Ft igazgatási szolgáltatási díját befizette, egyéb eljárási költség nem merült fel.

Jelen határozat – fellebbezés hiányában – a fellebbezésre nyitva álló határidő leteltét követő napon jogerőre emelkedik.

I N D O K O L Á S

A Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság képviselőjében a GREEN GRAVEL Mérnökiroda Kft. 2016. április 29-én – a „Pannon szikes sztyeppék és mocsarak helyreállítása a Csanádi-pusztán” c. projekt „Vizes élőhelyek rehabilitációja szabályozott víz visszatartás megvalósításával Királyhegyes-pusztán” c. alprojekt tárgyában – a környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról szóló 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet (továbbiakban: R.) szerinti előzetes vizsgálati kérelmet nyújtott be hatóságunkhoz, és kérte az eljárás lefolytatását.

A tevékenység célja:

Vizes élőhelyek rehabilitációja a Királyhegyes pusztán szabályozott vízviszatartással

Az ügyfél hatóságunk CSZ/01/6629-8/2016. számú hiánypótlási felhívását (igazgatási szolgáltatási díj befizetése) 2016. május 17-én teljesítette.

Az előzetes vizsgálati dokumentációt készítette:

Név: Green Gravel Mérnökiroda Kft.
Székhely: 6753 Szeged, Fiume u. 4.

A dokumentáció tartalmilag és formailag megfelelt a R. előírásainak.

Tervezett beruházás:

A beruházás célja a terület természetes vízgazdálkodásának helyreállítása, a természeti állapotok javítása. A puszta a Hódmezővásárhely környéki és csanádhati-puszták elnevezésű kiemelt jelentőségű természetmegelőzési terület, Natura 2000 terület része.

A beruházással érintett terület:

Helyrajzi szám	Tulajdonos/ vagyonkezelő	Művelési ág	Valós állapot	Terület (ha)
Királyhegyes 0138/1a	KMNPI	gyep	gyep	143,83
Királyhegyes 0138/3	Királyhegyes Önkormányzat	kivett csatorna	csatorna	0,22

A beruházás hatásterülete:

Helyrajzi szám	Tulajdonos/ vagyonkezelő	Művelési ág	Valós állapot	Terület (ha)
Királyhegyes 0138/1a	KMNPI	gyep	gyep	143,83
Királyhegyes 0138/1b	KMNPI	nádas	mocsár	6,46

A tevékenység a R. 3. sz. melléklet 3. c) pontja (Mezőgazdasági és egyéb nem belterületi vízrendezés védett természeti területen, Natura 2000 területen, barlang védőövezetén méretmegkötés nélkül) szerint minősül, ezért a környezetvédelmi hatóság döntésétől függően környezeti hatásvizsgálat kötelező.

A környezetvédelmi hatóság a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (továbbiakban: Ket.) 29. § (6) bekezdése alapján a hatásterületen élő ügyfeleket és az ügyfélnek minősülő szervezeteket az eljárás megindításáról hirdetményi úton értesítette.

Hatóságunk a R. 3. § (3) és (4) bekezdése alapján a hivatalában és a honlapján 2016. május 6. napjától közzétette az eljárás megindításáról szóló közleményt, továbbá a vonatkozó iratokat – közhírré tétel céljából – megküldte a létesítmény helye szerinti önkormányzatok jegyzőjének. A közlemény a Csanádpalotai Közös Önkormányzati Hivatalban 2016. május 9. napjától 2016. május 25. napjáig, valamint a Csanádpalotai Közös önkormányzati Hivatal Királyhegyesi Kirendeltségén 2016. május 9. napjától 2016. május 23. napjáig közzétételre került, mellyel kapcsolatosan észrevétel nem érkezett.

1. A környezet-egészségügyi szakkérdés vizsgálatának indokolása:

A dokumentáció áttanulmányozása után megállapítottam, hogy a vízrendezés célja, hogy az egykori szikes terület időszakos vízborítását előidéző vizek mennyisége az elvezető csatornák segítségével szabályozható legyen. Mindezzel a területen a szikesedési folyamatok is újra megindulhatnak, a kilúgozódás helyett ismételten sófelhalmozódás történhetne, a természetvédelmi célokkal egyezően. A beavatkozás keretében a 0138/3 hrsz.-ú ingatlanon lévő árokba kerülne 1 db vízvisszatartásra és szabályzásra alkalmas műtárgy, mellyel mintegy 150 ha gyep- és vízállásos terület tavaszi-nyár eleji vízborításának tartóssága nőne meg. A tervezett beruházással érintett terület Királyhegyes külterületén, a település belterületétől észak-keleti irányban található. A legközelebbi lakóház a beruházási területtől kb. 400 m távolságra helyezkedik el.

A megvalósítás időtartama alatt az emberi egészséget jelentősen befolyásoló környezeti elemek a zaj és a por. A környezeti zaj- és rezgésterhelési határértékek megállapításáról szóló 27/2008. (XII. 3.) KvVM-EüM együttes rendelet, illetve a levegő védelméről szóló 306/2010. (XII. 23) Korm. rendelet előírásait be kell tartani az emberi egészség megóvása érdekében. A kivitelezés során esetlegesen keletkező veszélyes hulladékok (Azonosító kód: 15 02 02 – veszélyes anyagokkal szennyezett abszorbensek, szűrőanyagok (ideértve a közelebről meg nem határozott olajsűrőket), törlőkendők, védőruházat, 13 07 01* – dízelolaj) gyűjtésével kapcsolatosan a közegészségügyi követelmények figyelembevétele és betartása környezet-egészségügyi szempontból elengedhetetlen. A hulladékkal kapcsolatos tevékenység veszélye - az alkalmazott technológia és a vonatkozó jogszabályok betartása esetén - az emberi egészségre nem valószínűsíthető.*

A fentiek figyelembevételével alakítottam ki nyilatkozatomat a szakkérdésben az előzetes vizsgálati eljárásban benyújtott dokumentációban foglaltak alapján.

A közegészségügyi szakkérdés vizsgálata során kialakított nyilatkozatomat a fővárosi és megyei kormányhivatalok szervezeti és működési szabályzatáról szóló 7/2015. (III. 31.) MvM utasításban, a Csongrád Megyei Kormányhivatal egységes ügyrendjéről szóló 15/2015 (05. 01.) kormány megbízotti rendelkezés III. fejezet 2. címében, a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvényben, a környezetvédelmi és természetvédelmi hatósági és igazgatási feladatokat ellátó szervek kijelöléséről szóló 71/2015. (III. 30.) Korm. rendelet 28. § (1) bekezdés és 5. melléklet I. táblázat 3. pontjában, a levegő védelméről szóló 306/2010. (XII. 23.) Korm. rendeletben, a környezeti zaj- és rezgésterhelési határértékek megállapításáról szóló 27/2008. (XII. 3.) KvVM-EüM együttes rendeletben és a veszélyes hulladékkal kapcsolatos egyes tevékenységek részletes szabályairól szóló 225/2015. (VIII. 7.) Korm. Rendeletben foglaltak alapján hoztam meg.

Hatáskörömet az egészségügyi hatósági és igazgatási tevékenységről szóló 1991. évi XI. törvény 10. § (1) bekezdése, illetékességemet az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálatról, a népegészségügyi szakigazgatási feladatok ellátásáról, valamint a gyógyszerészeti államigazgatási szerv kijelöléséről szóló 323/2010. (XII. 27.) Korm. rendelet 10. § (1) c) ca) alpontja és 3. számú melléklete határozza meg.

2. A termőföldre gyakorolt hatások vizsgálatának indokolása:

A GREEN GRAVEL Mérnökiroda Kft. által készített dokumentációt áttanulmányoztam, mely megfelel a jogszabályi előírásoknak. A kérelem 2016. május 6.-án érkezett hatóságunkhoz. A nyilatkozatot, a termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. tv. 14.§., 43-44. §., 50. §, a 90/2008 FVM rendelet, a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. tv. 44-45. §. A 71/2015. (III. 30.) Korm. rendelet 28. § (1), a 68/2015. (III. 30.) Korm. rendelet előírásai, valamint a becsatolt dokumentáció alapján adtam ki előzetes vizsgálati eljáráshoz.

3. Az örökségvédelmi szakkérdés vizsgálatának indokolása:

A Csongrád Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főosztály megkeresésére a „Pannon szikes sztyeppek és mocsarak helyreállítása a Csanádi pusztán” c. projekt „Vizes élőhelyek rehabilitációja szabályozott vízvisszatartás megvalósításával Királyhegyes-pusztán” c. alprojekt előzetes vizsgálati eljárása ügyében érkezett kérelme, és a csatolt dokumentációk felülvizsgálata alapján megállapítottam, hogy az érintett hatásterületen nyilvántartott régészeti lelőhelyek (Csanádpalota 136., 137. lh.; Nyilvántartási azonosítószáma: 43145, 43148) találhatóak.

A régészeti lelőhelyeket a kulturális örökség védelméről szóló módosított 2001. évi LXIV. törvény (továbbiakban Kötv.) 19. § (1) bekezdése értelmében, a földmunkákkal járó fejlesztésekkel el kell kerülni. A Kötv. 22. § (1) bekezdése értelmében, a régészeti lelőhelynek a beruházással kapcsolatos földmunkával érintett részén a (2) bekezdésben meghatározott, az örökségvédelmi hatóság által előírt módszerekkel megelőző régészeti feltárást kell végezni.

A Kötv. 19. § (2) bekezdése értelmében, a régészeti örökség elemei eredeti helyzetükből csak régészeti feltárást keretében mozdíthatók el.

A Kötv. 24. § (2)-(3) bekezdése alapján, amennyiben a tárgyi beruházáshoz kapcsolódó földmunkák során régészeti emlék, lelet vagy annak tűnő tárgya kerül elő a régészeti örökség védelme érdekében a jegyző útján a Forster Gyula Nemzeti Örökségvédelmi és Vagyongazdálkodási Központot értesíteni. A tevékenység szüneteltetése mellett a helyszín és a leletek felelős őrzés szabályai szerint megőrzéséről a feltárást jogosult intézmény intézkedéséig gondoskodni.

Tekintettel arra, hogy a tervezett beavatkozás nem érinti a nyilvántartott régészeti lelőhelyeket, ezért csak a rendelkező rész szerinti kikötést tettem.

A rendelkező részben előírt bejelentési kötelezettség a Kötv. 24. §-ban van előírva.

A bejelentési kötelezettség elmulasztása a Kötv. 82. § (2) bekezdése alapján örökségvédelmi bírság kiszabását vonja maga után.

Hatóságom hatáskörét szakkérdés tekintetében a területi államigazgatási szervezetrendszer átalakításával összefüggő egyes kormányrendeletek módosításáról szóló 70/2015. (III.30.) Korm. rendelet 59. melléklete és a régészeti örökség és műemléki érték védelmével kapcsolatos szabályokról szóló 39/2015. (III. 11.) Korm. rendelet 3. § a) pontja, illetékességét az I. számú melléklet 5. pontja határozza meg.

4. A földvédelmi szakkérdés vizsgálatának indokolása:

Megállapításra került, hogy a tervezett beruházást a Királyhegyes külterület 0138/3 helyrajzi számú, illetve esetlegesen a Királyhegyes külterület 0138/1 helyrajzi számú inatlanok területén kívánják megvalósítani.

Amennyiben a beruházással kapcsolatban termőföld időleges vagy végleges más célú hasznosítására kerül sor, a termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény alapján az igénybe vevő a munkálatokat csak az ingatlanügyi hatóság termőföld más célú hasznosítást engedélyező jogerős határozatának birtokában kezdheti meg. Amennyiben azt termőföld más célú hasznosítását engedélyező jogerős határozat hiányában kezdik megvalósítani, az ingatlanügyi hatóság a termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvényben foglaltak alapján termőföld engedély nélküli más célú hasznosítása tárgyában eljárást folytat le.

A termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény 9. § (1) bekezdés a) pontja alapján termőföld más célú hasznosításának minősül a termőföld olyan időleges vagy végleges igénybevétele, amellyel a termőföld a továbbiakban mezőgazdasági hasznosításra időlegesen vagy véglegesen alkalmatlanná válik; valamint a 14. § (1) bekezdése alapján a termőföld-igénybevétel akkor minősül időleges más célú hasznosításnak, ha az érintett területen a lábon álló termény megsemmisül, vagy termés kiesés következik be, vagy az időszerű mezőgazdasági munkák akadályozására kerül sor, vagy a talajszerkezet károsodik.

A beruházás megvalósítása, illetve működtetése a szomszédos, valamint az érintett ingatlanon igénybe nem vett termőföldterületek megfelelő mezőgazdasági hasznosítását nem akadályozhatja, a termőföldek minőségében nem okozhat káros változásokat.

A nyilatkozat a termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény, a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvényben foglalt rendelkezéseken alapul.

Az ingatlanügyi hatóság hatáskörét szakkérdés tekintetében a környezetvédelmi és természetvédelmi hatósági és igazgatási feladatokat ellátó szervek kijelöléséről szóló 71/2015. (III. 30.) Korm. rendelet 28. § (1) bekezdése, valamint 5. melléklete, a termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény 7. § (1) bekezdése, a földhivatalok, valamint a Földmérési és Távérzékelési Intézet feladatairól, illetékességi területéről, továbbá egyes földhivatali eljárások részletes szabályairól szóló 373/2014. (XII.31.) Korm. rendelet 1.§ (1), és a 4. § (1) bekezdése, illetékességét a 3.§ (1) bekezdés b) pontja és 1.sz. melléklete szabályozza.

*

A szakhatóságot a környezetvédelmi és természetvédelmi hatósági és igazgatási feladatokat ellátó szervek kijelöléséről szóló 71/2015. (III. 30.) Korm. rendelet 28. § (3) bekezdése alapján kerestem meg 2016. május 6-án.

A szakhatóság állásfoglalását a rendelkező részben előírtam.

A Csongrád Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság Igazgató-helyettesi Szervezet Katasztrófavédelmi Hatósági Osztály szakhatósági állásfoglalásának indokolása:

„A Hatóságom részére elektronikus úton rendelkezésére bocsátott tervdokumentáció alapján az alábbiakat állapítottam meg:

A tervezett beruházás célterülete a Körös-Maros Nemzeti Park országos jelentőségű védett természeti terület Csanádi-puszták területegységének Királyhegyesi-pusztája része, valamint Natura 2000 terület.

A beruházás keretében a Királyhegyes 0138/3 hrsz.-ú ingatlan északi oldalán lévő árokba/csatornába kerül egy vízvisszatartásra alkalmas, fix küszöbű műtárgy. Ezzel mintegy 150 ha gye- és vízállásos terület tavaszi-nyár eleji vízborításának tartóssága nőhet meg.

A döntést megalapozó jogszabályhelyek:

- *Feltételeimet a felszín alatti- és felszíni víz védelme érdekében irtam elő. A (B) szennyezettségi határértéket a 6/2009. (IV. 14.) KvVM-EüM-FVM együttes rendelet határozza meg.*
- *A felszín alatti vizek védelméről szóló 219/2004. (VII. 21.) Korm. Rendelet 10. § (1) a) bekezdés alapján szennyező anyagok felszín alatti vízbe történő bevezetésének megelőzésére vagy korlátozására, a felszín alatti vizek jó minőségi állapotának biztosítása érdekében tevékenység végzése során szennyező anyag, illetve lebomlása esetén ilyen anyagok keletkezéséhez vezető anyagok használata, illetve elhelyezése csak környezetvédelmi megelőző intézkedéssel, és - az engedélyezhető közvetlen bevezetések kivételével - műszaki védelemmel folytatható.*
- *A 219/2004. (VI. 21.) Korm. rendelet 10. § (1) bekezdés alapján a felszín alatti vizek jó minőségi állapotának biztosítása érdekében a tevékenység csak a felszín alatti víz, földtani közeg (B) szennyezettségi határértéknél kedvezőbb állapotának lehetőség szerinti megőrzésével végezhető.*
- *A felszíni vizek minősége védelmének szabályairól szóló 220/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet 4. § (1) bek. szerint a felszíni víztest jó állapotának eléréséhez és fenntartásához a kibocsátó köteles e rendelet és a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény vonatkozó előírásainak betartásával hozzájárulni.*
- *A felszíni vizek minősége védelmének szabályairól szóló 220/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet 5. § (1) bekezdés alapján tilos a felszíni vizekbe, illetve azok medrébe bármilyen halmazállapotú, vízszennyezést okozó anyagot juttatni.*
- *A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. Törvény 6. § (1) szerint a környezethasználatot úgy kell megszervezni és végezni, hogy*
 - a) *a legkisebb mértékű környezetterhelést és igénybevételt idézze elő;*
 - b) *megelőzze a környezetszennyezést;*
 - c) *kizárja a környezetkárosítást.*
- *A vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. tv. 28.§ (1) szerint vízjogi engedély szükséges - jogszabályban meghatározott kivételektől eltekintve - a vízimunka elvégzéséhez, illetve vizilétesítmény megépítéséhez, átalakításához és megszüntetéséhez (létesítési engedély), továbbá annak használatbavételéhez, üzemeltetéséhez, valamint minden vízhasználathoz (üzemeltetési engedély) szükséges.*

*A fentiek figyelembevételével megállapítom, hogy a tervezett tevékenység - a hatáskörömet érintő szakkérdések tekintetében - **nem okoz jelentős környezeti hatást, ezért a tevékenység végzéséhez környezeti hatásvizsgálati eljárás lefolytatása nem szükséges.***

A tervezett tevékenység megfelel a hatóságom hatáskörébe tartozó jogszabályi előírásoknak. A közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól alkotott 2004. évi CXL. törvény 33. § (8) bekezdés alapján hatóságom szakhatósági állásfoglalását a megkeresés beérkezését követő naptól számított 15 napon belül köteles megadni. Hatóságom a szakhatósági állásfoglalását a fenti ügyintézési határidőn belül adta ki. A Ket. 33. § (3) bek. c) pontja szerint nem számít be az ügyintézési határidőbe a hiánypótlásra irányuló felhívástól az annak teljesítéséig terjedő idő.

A szakhatósági állásfoglalás elleni önálló fellebbezés lehetőségét a Ket. 44.§ (9) bekezdése zárja ki.

Hatóságom illetékességét a vízügyi igazgatási, valamint a vízügyi hatósági feladatokat ellátó szervek kijelöléséről szóló 223/2014. (IX. 4.) Korm. rendelet 2. melléklet 11. pontja állapította meg.

Szakhatósági állásfoglalásomat a 71/2015. (III. 31.) Korm. rendelet 5. sz. melléklet II. táblázat 3. pontja alapján, az ott meghatározott szakkérdésekre kiterjedően, a hatályos jogszabályok figyelembe vételével adtam ki.”

*

A tervezett beavatkozás mintegy 150 hektár, jelenleg is időszakosan vízborította gyep- vagy mocsaras terület vízborításának tartósságát növeli meg a természetvédelmi célok elérése érdekében. A Királyhegyes 0138/3 hrsz.-ú ingatlan északi oldalán lévő árokba/csatornába vízvisszatartásra alkalmas, fix küszöbű műtárgyat építenek. Ezzel 150 hektár gyep- és vízállásos terület tavaszi-nyár eleji vízborításának tartóssága nőhet meg. A szinte sík terület miatt az itt csekély mértékben megnövekvő vízszint befolyásolná a Királyhegyes 021/4 hrsz.-ú földrészlet lefolyási viszonyait is hozzávetőlegesen 95 hektáron.

A felszíni víz lefolyási iránya jellemzően nyugati irányú. A jelenleginél lassabban lefolyó felszíni víz keletről esetleg megkerülheti a 0124 hrsz.-ú tömböt, amely löszös hátként kiemelkedik kissé a szikes mélyedések (0138/1, 021/4 hrsz.) területéből.

Ez a magasabb terület alapvetően természetes vízvisszatartásra képes morfológiai egység, azonban az elővigyázatosság elve alapján jelen tanulmány megvizsgálta az esetlegesen 0138/1 hrsz.-ú ingatlan déli sarkához építhető másik szabályozó műtárgy létesítésének lehetőségét is.

A beruházás megkezdésének és a kivitelezés befejezésének várható időpontja 2017. II. féléve. A kivitelezés időtartama 6-8 hét. A terület teljes rehabilitációja érdekében várhatóan 3 év utókezelés szükséges.

A beruházás elmaradása esetén az egykori vizes élőhelyen a korábban létesített csatornák továbbra is jelentős vízelvonó, depressziós hatást fejtenének ki. Alacsony maradna a vizes élőhely vízborítása térben és időben, és ezzel tovább folytatódna a szikes élőhely vízborítása térben és időben, és ezzel még tovább folytatódna a szikes élőhelyen a talaj sótartalmának csökkenése, illetve a felszín felől a talaj mélyebb rétegeibe történő vándorlása.

A dokumentációban két műszaki változatot vizsgáltak meg:

1. A Folyó-éri csatornába futó célterület által érintett csatorna teljes megszüntetése
Az érintett csatornaszakasz teljes megszüntetése nem javasolt, mert a csatorna kialakításakor a parti sávban elhelyezett földanyag jelentős része már nem termelhető vissza a mederbe, idegen helyről származó földanyag behordása gyomosodás forrása lehet. A csatornaszakasz hiányában megszűnne a vízkormányzás lehetősége, és extrém vizes években a mélyfekvésű területek folyamatosan vízborítás alatt állnának. A szabályozási szintek pontos meghatározásával ellentétben a terepmodellek felbontási lehetőségei miatt nem modellezhető pontosan extrém vizek esetén azok levonulási útvonala.

2. Vízszintszabályozó műtárgy építése a meglévő csatornába
A tervezett beavatkozással megszűnik a természetvédelmi szempontból indokolatlan vízelvezetés, de megmarad havária esetekre a szabályozás lehetősége.

A vízkormányzás lehetőségének megteremtése érdekében a mélyfekvésű területrészt jelenlegi lecsapolási pontjánál a meglévő csatorna 0+246 km végszelvényébe egy betétpallós szabályozó műtárgyat építenek be vasbeton szerkezetből, vagy előregyártott műtárgyként 88,35 mBf fenékszinttel. A későbbiekben a déli kifolyási szintnél felmerül egy új műtárgy beépítésének szükségessége, melyet külön terv alapján engedélyeztetnek.

Az engedélyes a második műszaki megoldást tervezi megvalósítani, mellyel Hatóságunk egyetért.

A tervezett műszaki beavatkozás során figyelemmel voltak, hogy a természetvédelmi szempontból káros vízvezetés a legkisebb műszaki beavatkozás mellett szűnjön meg, hogy a rendszer hosszú távon is szabályozható legyen, és hogy a közlekedés időben és térben korlátozottan történjen, a természeti értékek védelme érdekében.

Várható környezeti hatások

Levegővédelem:

A tervezési területen 1 db vízvizsszatartásra és szabályzásra alkalmas műtárgy létesül, mely előre gyártott vasbeton szerkezetű (esetleg mobilzsalu alkalmazásával, helyben készülő műtárgy). A műtárgy építése során néhány gépjármű és munkagép rövid idejű mozgásával lehet számolni. A szállítás meglévő úthálózaton, illetve 250 m-es szakaszon gyepterületen történik.

A műtárgy építése során annak helyének kialakításához felhasznált föld helyben visszatemetésére, illetve elterítésére kerülhet sor, ezért földanyag szállítás nem lesz.

Az építési munkálatok során a talaj mozgatásából, tereprendezésből és a munkagépek közlekedéséből származó kiporzás az időjárási körülmények figyelembevételével melletti nedvesítéssel mérsékelhető, ezért jelentős mértékű porszennyezéssel nem kell számolni.

Levegőtisztaság-védelmi szempontból a tervezett beruházás kiépítésének és üzemelésének nincs negatív hatása. A műtárgykarbantartás és felügyelet céljából származó csekély járulékos járműforgalom csak eseti jellegű, hatása elhanyagolható.

Zajvédelem:

A tervezési területek esetében az építési munka során rövid ideig tartó zajterheléssel kell számolni. A kivitelezési munkálatok várható teljes időtartama 6-8 hét, mely munkálatok csak a nappali időszakban folynak.

A legközelebbi, Királyhegyes külterületén lévő zajtól védendő lakóház (Rákóczi utca – Damjanich utca közötti területen elhelyezkedő épület) nyugati irányban, több mint 400 m távolságban helyezkedik el a 0138/3 hrsz.-ú ingatlanon építendő műtárgytól.

A Folyó-éri csatorna becsatlakozásához esetlegesen építendő műtárgy, a fenti lakóépülettől dél-keleti irányban, több mint 1,5 km távolságban kerül telepítésre.

A kivitelezéshez kapcsolódó szállítási tevékenységnek várhatóan nem lesz jelentős a közlekedési zajterhelő hatása.

Az üzemeltetésnek nincs jelentős zajkibocsátása. A zajvédelmi közvetlen hatásterületen védendő épület nincs.

Hulladékgazdálkodás:

A területen jelenleg hulladék nem található, illetve egyéb szennyezés jelenléte nem ismert.

A műtárgy építése során kitermelt kis mennyiségű föld az építés területéről nem kerül ki, felhasználása, elterítése, visszaépítése helyben történik.

A helyszínen dolgozó munkagépek javítását szakműhelyben végzik.

A műtárgy megépítése hulladékok keletkezésével nem jár. A műtárgy berendezéseit, alkatrészeit előre szerelten juttatják a helyszínre. A betonozási munkálatokhoz előregyártott mobil zsalukat használnak, így elbontásuk után, azok újra felhasználhatók, vagy a beszerzés további fázisaitól függően előregyártott betétpallós műtárgyat építenek be. Egyik technológia során sem keletkezik építési-bontási hulladék.

A területre a munkavégzés idejére telepített munkagépek üzemanyag ellátása mobil üzemanyag tartályból (tankautó) kármentő alkalmazásával történik. A kivitelezési területen üzemanyag tárolás nem történik.

Az esetleges havária esemény során bekövetkező szennyezés eltávolításakor keletkező hulladékokat zárt tartályban (pl. fémhordó) gyűjtik össze és erre engedéllyel rendelkező hulladékgazdálkodónak adják át kezelésre.

A kivitelezési helyszínen dolgozók kommunális szilárd hulladékának összegyűjtése munkaterületenként 1 db, acélkeretre erősített, műanyag fedéllel ellátott műanyag zsák alkalmazásával történik.

A kivitelezés során keletkező szilárd kommunális hulladékot a napi műanyag zsákos gyűjtés után, a munkanap végén elszállítják a területről. Az így gyűjtött hulladékot az Igazgatóság települési szilárd hulladékaival együtt közszolgáltatás keretében szállítják el a legközelebbi regionális hulladéklerakóba.

Földtani közeg:

A kivitelezés időtartamára telepített gépek üzemanyaggal történő ellátása mobil üzemanyag tartályból kármentő alkalmazásával történik. Esetleges havária esetén – pl. kenőanyag, illetve üzemanyag elcsöpögés – a keletkezett szennyezést felitató anyaggal semlegesítik, majd veszélyes hulladékként kezelik a továbbiakban. A gépek karbantartása szakműhelyekben történik.

A kivitelezés ideje alatt a területen mobil szociális helyiséget üzemeltetnek, melyekkel zárt tartályban gyűjtik a keletkező szennyvizet és használt vizeket.

A fentiek alapján megállapítható, hogy a tervezett beruházás a földtani közeg védelme szempontjából nem gyakorol jelentős mértékű kedvezőtlen hatást, a korszerű, környezettudatos műszaki megoldásoknak köszönhetően, környezetvédelmi szempontból tartós, vissza nem fordítható károsodás nem következik be a földtani közegben.

Természetvédelem:

A tárgyi ingatlanok megtalálhatók a Körös-Maros Nemzeti Park létesítéséről szóló 3/1997. (I. 8.) KTM rendelet 1. számú mellékletében, vagyis országos jelentőségű védett természeti terület részét képezik.

Az érintett ingatlanok továbbá az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet (Nkr.), valamint az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészelekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet 1. számú mellékletének 9.5.7. pontja alapján a Vásárhelyi és Csanádi-puszták elnevezésű, HUKM10004 azonosító számú különleges

madárvédelmi terület részeként, illetve az 5. számú mellékletének 9.10.8. pontja alapján a Hódmezővásárhely környéki és csanádi-háti puszták elnevezésű, HUKM20001 azonosító számú kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület részeként a Natura 2000 hálózatba tartoznak.

A tevékenység tárgya az érintett terület természetes vízgazdálkodásának helyreállítása a Királyhegyes 0138/3 hrsz.-ú ingatlan északi oldalán lévő csatornába telepítendő vízvisszatartásra alkalmas műtárgy segítségével. Ennek köszönhetően a terület vízborításának tartóssága növekszik.

A benyújtott előzetes vizsgálati dokumentáció alapján tehát megállapítható, hogy a tevékenység természetvédelmi célú, a védett természeti terület és a Natura 2000 területek kijelölésének céljaival nem ellentétes.

Hivatalunk 2016. május 6-án – figyelemmel a R. 1. § (6b) és (6c) bekezdésére – belföldi jogsegély keretében megkereste a tevékenység telepítési helye szerinti települések jegyzőjét.

A Csanádpalotai Közös Önkormányzati Hivatal Jegyzője a megkeresésre 2016. május 13-án 1590/2016. számon az alábbi nyilatkozatot adta:

„A kérelmet, valamint a csatolt dokumentációkat megvizsgálva megállapítom, hogy a tervezett projekt Csanádpalota Város 15/2007. (VI.27.) ÖR rendelettel jóváhagyott Helyi Építési Szabályzat előírásait nem sérti, valamint helyi jelentőségű védett természeti területet nem érint.”

Csanádpalotai Közös Önkormányzati Hivatal Jegyzője Királyhegyes vonatkozásában a megkeresésre 2016. június 1-jén 328-3/2016. számon az alábbi nyilatkozatot adta:

„Nyilatkozom, hogy Királyhegyes település területrendezési eszközökkel és a helyi építési szabállyal nem rendelkezik.

Nyilatkozom, hogy a tervezett létesítmény nem helyi jelentőségű és védett természeti területen vagy arra közvetlen hatást gyakorló módon valósul meg, illetve azt nem érinti.”

Hatóságunk 2016. május 6-án az eljárás megindításáról értesítette az Alsó-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóságot.

Az Igazgatóság 2016. május 20-án az alábbi nyilatkozatot adta:

„A tervezett beruházás célterülete a Körös-Maros Nemzeti Park országos jelentőségű védett természeti terület Csanádi-puszták területiségének úgynevezett Királyhegyesi-pusztá része. A pusztá a HUKM20001 kódú, Hódmezővásárhely környéki és Csanádi háti-puszták elnevezésű kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület, Natura 2000 terület része. Egyúttal a HUKM10004 kódú, Vásárhelyi- és Csanádi-puszták nevű különleges madárvédelmi terület Natura 2000 területhez is tartozik.

A vizsgált területen a természetvédelmi célok érdekében vízrendezési munkák megvalósítását tervezik nyomvonalas létesítmények megszüntetése nélkül. A vízrendezés célja, hogy az egykori szikes terület időszakos vízborítását biztosító vizeket elvezető csatornák hatása csökkenjen, illetve szabályozható legyen, az egykori szikes terület időszakos vízborítását biztosító vizek szabályozott módon a területen maradhassanak. A beavatkozással nőne az összegyülekező vizek ott-tartózkodásának időtartama, a lehetőségek közti mértékben helyreállítva a több száz éven keresztül jellemző vízjárást. Mindezzel a területen a szikesedési

folyamatok is újra megindulhatnak, a kilúgozódás helyett ismételten sófelhalmozódás történhetne, a természetvédelmi célokkal egyezően.

A vízkormányzás lehetőségének megteremtése érdekében a Liliomos-mocsár csatlakozásánál 1 db vízviisszatartásra alkalmas, fix küszöbű műtárgy építését tervezik a Királyhegyes 0138/3 hrsz.-ú ingatlan ún. Liliomos csatorna végszelvényébe, valamint megvizsgálják egy esetlegesen, a Királyhegyes 0138/1 hrsz.-ú ingatlan déli sarkához építhető másik szabályzó műtárgy létesítésének lehetőségét is a tervezett szabályozási szintekkel végzett modellvizsgálatok alapján.

▪ *Királyhegyes 0138/3 hrsz.. Liliomos csatorna*

Tervezett beavatkozás: betétpallós szabályzó műtárgy építése vasbeton szerkezetből, vagy előregyártott elemekből a csatorna 0+246 cskm szelvényében. A beavatkozással érintett terület mintegy 3-4 m széles sáv, összesen mintegy 0,03 hektár kiterjedéssel. A földmunkák befejezése után a terület spontán rehabilitációja várható a környező gyepterületek felől.

▪ *Királyhegyes 0138/1 hrsz. D-i része*

Tervezett beavatkozás: a szabályozási szintekkel végzett modellvizsgálatok alapján a kialakult vízborítások függvényében terveznek építeni egy vízviisszatartó, illetve szabályozó műtárgyat a Folyóéri-csatorna becsatlakozásához. Kialakítása során igénybevett terület 0,03 hektár.

Mindkét betétpallós tiltós műtárgy építésére az ATIVIZIG azzal a feltétellel adja hozzájárulását, hogy a tervben szereplő szabályozási szint kialakításánál lehetővé váljon a betétpallózás, kiemelten a tavaszi esőzések idején. A késő őszi és téli hónapokban a szabályozási szint - 20 cm-rel kevesebb legyen, mint a maximálisan tartani kívánt vízszint, hogy jelenleg a természetes lencsékben lévő tározási puffer továbbra is biztosított legyen a tavaszi nagy esőzések előtt, a lefolyás ne azonnal terhelje az ATTVIZIG kezelésében lévő csatornát.

Az előzetes vizsgálati dokumentációban szereplő feladattal kapcsolatban igazgatóságunk előzetesen egyeztetett a kiviteli terveket készítő Folyammérnöki Tanácsadó Iroda Kft. tervezőjével.”

A benyújtott előzetes vizsgálati dokumentáció alapján hivatalunk megállapította, hogy a tervezett tevékenység várhatóan nem okoz jelentős környezeti hatást földtani közeg-, levegő-zaj- és rezgésvédelmi, hulladékgazdálkodási, valamint táj- és természetvédelmi szempontból.

A környezetvédelmi hatóság a határozat rendelkező részében, mivel nem feltételezhető jelentős környezeti hatás és a tevékenység a R. 2. számú mellékletének hatálya alá sem tartozik, tájékoztatta a kérelmezőt, hogy a R. 5. § (2) bekezdés ac) pontja alapján, a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény 66. § (1) bekezdés e) pontja szerint a tervezett tevékenység milyen egyéb engedély birtokában kezdhető meg.

A környezetvédelmi hatóság a tárgyi eljárásban CSZ/01/6629-2/2016. számú határozatával függő hatályú döntést hozott, amely döntés jelen határozatra tekintettel nem emelkedik jogerőre.

A fellebbezési jogot a Ket. 98. § (1) bekezdése és 99. § (1) bekezdése alapján biztosítottam.

A fellebbezést a Ket. 102. § (1) bekezdése alapján annál a hatóságnál kell előterjeszteni, amely a megtámadott döntést hozta.

Hivatalunk jelen határozatot az 1995. évi LIII. törvény 71. § (3) bekezdése értelmében – jogerőre emelkedésre tekintet nélkül hivatalában, honlapján és a központi rendszeren (www.magyarország.hu) – nyilvánosan közzéteszi.

Az ügyintézési határidő lejártának napja: 2016. június 30.

Hatóságunk a R. 5. § (6) bekezdése alapján ezen döntését megküldi az eljárásban érintett, hatásterületen lévő Csanádpalotai Közös Önkormányzati Hivatal Jegyzőjének (Csanádpalota és Királyhegyes vonatkozásában), aki – jelen határozat megküldésétől számított 8. napon – gondoskodik annak közzétételéről, továbbá a közzétételt követő 5 napon belül tájékoztatja hivatalunkat a közzététel időpontjáról, helyéről, a betekintési lehetőség módjáról.

Az igazgatási szolgáltatási díj mértékét a környezetvédelmi és természetvédelmi hatósági eljárások igazgatási szolgáltatási díjairól szóló 14/2015. (III. 31.) FM rendelet (továbbiakban: FM rendelet) 1. számú mellékletének I/35. pontja alapján határoztam meg.

A jogorvoslati eljárási díját a FM rendelet 2. § (5)-(7) bekezdése alapján állapítottam meg.

A környezetvédelmi hatóság hatáskörét a R. 3. § (1) bekezdése, illetékességét a 71/2015. (III. 30.) Korm. rendelet 8. § (1) bekezdése állapítja meg.

S z e g e d, 2016. június 2.

Dr. Juhász Tünde

kormány megbízott nevében és megbízásából:

Dr. Mader Balázs

főosztályvezető-helyettes

Kapják:

1. Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság 5540 Szarvas, Anna-liget 1. tv.
2. GREEN GRAVEL Mérnökiroda Kft. 6753 Szeged, Fiume u. 4. tv.
3. ATIVIZIG 6720 Szeged, Stefánia 4. tv.
4. CsMKH Népegészségügyi Főosztály 6726 Szeged, Derkovits fasor 7-11. b.p.
5. CsMKH Élelmiszerlánc-biztonsági és Földművelésügyi Főoszt., Növ- és Talajvéd-i Oszt. 6800 Hódmezővásárhely, Rárósi út 110. b.p.
6. CsMKH Szegedi Járási Hivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Osztály 6722 Szeged, Rákóczi tér 1. b.p.
7. CsMKH Makói Járási Hivatal Földhivatali Osztálya 6900 Makó, Széchenyi tér 6. b.p.
8. Csanádpalotai Közös Önk. Hiv. Jegyzője 6913 Csanádpalota, Kelemen L. tér 10. tv.
9. Csanádpalotai K. Önk.Hiv. Jegyzője Királyhegyes Kir. 6911 Királyhegyes, Jókai u. 38. tv.
10. CsM-i Kat. Ig. Igazgató-helyettesi Szervezet Katasztrófavédelmi Hatósági Osztály 6721 Szeged, Berlini krt. 16-18.
11. CsM-i Katasztrófavédelmi Ig. 6721 Szeged, Berlini krt. 16-18. *tájékoztatásul HKP*
12. Hatósági nyilvántartás
13. Irattár